

LVPW

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Voorwoord

Deze meldcode is bedoeld om zelfstandig werkende psychosociaal hulpverleners te ondersteunen als zij geconfronteerd worden met (het vermoeden) van huiselijk geweld of kindermishandeling. De code sluit aan bij de basis meldcode die door het ministerie VWS in 2008 werd gepubliceerd en bij het wetsvoorstel dat op 27 oktober 2011 aangeboden aan de Tweede Kamer. De wet is van kracht geworden op 1 juli 2013. Deze wet verplicht beroepskrachten om een meldcode te gebruiken bij vermoedens van kindermishandeling en ander geweld in huiselijke kring.

De wettelijke verplichting is niet de enige reden om deze meldcode vast te stellen. De LVPW vindt dat huiselijk geweld en kindermishandeling een groot probleem is, vaak met ernstige gevolgen voor de betrokkenen. Uit onderzoek blijkt dat huiselijk geweld en kindermishandeling beter tegen gegaan kan worden door deze vroegtijdig te signaleren, te melden en bespreekbaar te maken. Gebleken is dat bij gebruik van een Meldcode er 3 keer vaker meldingen worden gedaan door professionals. Met deze meldcode wil de LVPW dan ook een bijdrage leveren om het huiselijk geweld en kindermishandeling zo snel mogelijk te stoppen en overdracht van geweld en mishandeling tussen generaties voorkomen.

Geheimhouding

Het doorbreken van het beroepsgeheim is onder bepaalde omstandigheden wettelijk toegestaan. Op grond van artikel 53 lid 3 Wet Jeugdzorg mogen beroepsbeoefenaren met een beroepsgeheim zonder toestemming gegevens verstrekken aan het Bureau Jeugdzorg en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling als dat noodzakelijk is om kindermishandeling te stoppen of een redelijk vermoeden daarvan te laten onderzoeken.

Leden van de LVPW hebben wettelijk en conform de LVPW-beroepscode een beroepsgeheim. Hierdoor mag de psychosociaal hulpverlener geen informatie over de cliënt aan anderen geven, behalve als de cliënt daarvoor toestemming geeft. Dit is belangrijk voor de therapeutische relatie en het gevoel van veiligheid van de cliënt. Die kan zich hierdoor vrij voelen om alles te vertellen. Toch kan het in het belang zijn van de cliënt om vertrouwelijke gegevens uit te wisselen met collega's of anderen. In de wet meldcode is een meldrecht voor huiselijk geweld opgenomen. Dit recht bestond al langer voor kindermishandeling. Een meldrecht houdt in dat professionals met een beroepsgeheim (vermoedens van) huiselijk geweld mogen melden bij het AMK en SHG. Ook zonder toestemming van de betrokkenen.

Betreft een melding een wilsbekwaam volwassen slachtoffer dat daarvoor weloverwogen zijn, of haar toestemming weigert, dan dient een strikter criterium te worden gehanteerd dan wanneer het om een kind gaat. Dit vanuit de optiek van het beroepsgeheim en het zelfbeschikkingsrecht van de volwassene. In dat geval dient de psychosociaal hulpverlener te melden als dat noodzakelijk is 'om ernstig gevaar voor zwaar lichamelijk of psychisch letsel of de dood af te wenden'. Weigert een mogelijke pleger toestemming te geven voor verstrekking van gegevens die op hem/haar betrekking hebben, kan geen toestemming aan de pleger worden gevraagd óf wordt een weigering van het slachtoffer té zeer ingegeven door de afhankelijkheidsrelatie met de pleger, dan kan de psychosociaal hulpverlener een ruimer criterium hanteren (zoals dat ook bij kindermishandeling geldt). Melding kan dan plaatsvinden 'bij een reële kans op schade die niet met hulpverlening is af te wenden'.

Artikelen van de Meldcode

Artikel 1 Definities

- a. Definitie kindermishandeling¹:
Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.
- b. Definitie huiselijk geweld²
Onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer. Daaronder wordt ook begrepen partnergeweld, eer gerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Tot de huiselijke kring behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden, huisgenoten, mantelzorgers en andere huisgenoten.
- c. Onder psychosociaal hulpverlener wordt in deze meldcode de geregistreerde leden van de LVPW verstaan.

Artikel 2 Algemene verantwoordelijkheid van de psychosociaal hulpverlener

- d. Iedere psychosociaal hulpverlener is alert op risicofactoren voor en signalen van kindermishandeling, of huiselijk geweld.
- e. Bij een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling neemt de psychosociaal hulpverlener alle stappen die nodig zijn om duidelijk te krijgen of er van huiselijk geweld of kindermishandeling sprake is, wat daarvan de oorzaak is en hoe deze kan worden gestopt. Als er sprake van huiselijk geweld of kindermishandeling dan onderneemt de psychosociaal hulpverlener binnen de gebruikelijke grenzen van zijn taakuitoefening alle stappen die nodig zijn om te zorgen dat het geweld wordt gestopt.
- f. Iedere psychosociaal hulpverlener zorgt er voor dat hij beschikt over actuele kennis over de risicofactoren en signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling vast te stellen en deze te herkennen.
- g. Iedere psychosociaal hulpverlener zorgt er voor dat hij beschikt over voldoende vaardigheden om adequaat met (vermoedens van) volwassenengeweld om te gaan.

Artikel 3 Dossiervoering

- a. De psychosociaal hulpverlener houdt in het dossier van zijn cliënten zorgvuldig en zo feitelijk mogelijk aantekening van (aanwijzingen voor) kindermishandeling of huiselijk geweld. Het gaat hierbij om:
 - alle stappen die hij in het kader van (het vermoeden van) huiselijk geweld of kindermishandeling heeft gezet,
 - de onderzoeken die met het oog daarop zijn gedaan, en de uitkomsten daarvan,
 - de inhoud van het overleg met collega's, andere beroepskrachten en/of instanties zoals het SHG of AMK,

¹ Wet op de Jeugdzorg

² van Dijk et al, Huiselijk geweld. Aard, omvang en hulpverlening. Intomart SWO 1997

- het verstrekken van gegevens aan derden waarvoor toestemming werd gevraagd en/of verkregen en als de psychosociaal hulpverlener besloot zonder toestemming gegevens te verstrekken, evenals de redenen daarvoor.

Blijkt een vermoeden onterecht, dan vermeldt de psychosociaal hulpverlener ook dat uitdrukkelijk in het dossier.

- b. De psychosociaal hulpverlener bewaart dossiers die gegevens bevatten over (vermoedens van) kindermishandeling, totdat het kind op wie de gegevens betrekking hebben, de leeftijd van 25 jaar heeft bereikt, of zoveel langer als in verband met goed hulpverlenerschap noodzakelijk is.
- c. Vernietiging van gegevens over (vermoedens van) kindermishandeling uit het dossier van het kind, vindt uitsluitend plaats op verzoek van het kind zelf en uitsluitend als dat de leeftijd van 16 jaar heeft bereikt en in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen in deze.
- d. Een verzoek van een ouder om vernietiging van gegevens over (vermoedens van) kindermishandeling uit diens eigen dossier, kan worden geweigerd vanwege het gerechtvaardigd belang van betrokken kinderen bij bewaring van die gegevens.
- e. Goed hulpverlenerschap kan meebrengen dat de psychosociaal hulpverlener aan ouders inzage in en/of afschrift van gegevens over kindermishandeling weigert.

Artikel 4 Stappenplan

Elke psychosociaal hulpverlener zal bij (vermoedens van) huiselijk geweld of kindermishandeling handelen volgens het stappenplan dat een integraal onderdeel uit maakt van deze meldcode.

Artikel 5 Anoniem melden

- a. De psychosociaal hulpverlener doet zijn melding in beginsel op naam, maar kan desgewenst anoniem blijven ten opzichte van het gezin waarover hij (zonder toestemming) informatie aan het AMK, of SHG verstrekt. Dit is mogelijk als dit noodzakelijk is in verband met de veiligheid van de cliënt of anderen, vanwege de vertrouwensrelatie hulpverlener-cliënt of in verband met zijn eigen veiligheid.
- b. De psychosociaal hulpverlener gaat terughoudend om met de mogelijkheid van anonimiteit en vermeldt uitdrukkelijk waarom hij daarvan gebruik wil maken.
- c. De psychosociaal hulpverlener informeert de betrokkenen alsnog over de melding zodra de veiligheid of het in stand houden van een vertrouwensband niet meer in de weg staan

Artikel 6 Informatie op verzoek van het AMK

- d. De psychosociaal hulpverlener die door het AMK wordt benaderd om informatie, verstrekt, bij voorkeur met toestemming van betrokkenen, in beginsel alle tot zijn beschikking staande informatie die noodzakelijk is om kindermishandeling te stoppen of een redelijk vermoeden daarvan te laten onderzoeken.
- e. Het AMK onderbouwt het verzoek om informatie zodanig dat de psychosociaal hulpverlener kan bepalen welke gegevens relevant kunnen zijn voor het AMK en welke niet.
- f. De psychosociaal hulpverlener kan van informatieverstrekking afzien om gewichtige redenen, het belang van het kind betreffende. De psychosociaal hulpverlener deelt een dergelijk afwijzend besluit gemotiveerd aan het AMK mee.

Artikel 7 Informatie op verzoek van het SHG

- a. De psychosociaal hulpverlener die door het SHG wordt benaderd om informatie over een vermoeden van volwassenengeweld te geven, verstrekt het SHG bij voorkeur met toestemming van betrokkenen relevante informatie.

- b. Weigert de cliënt weloverwogen om toestemming te geven, dan kan alleen informatie worden verstrekt als dat noodzakelijk kan worden geacht om ernstig gevaar voor zwaar lichamelijk of psychisch letsel of het leven van betrokkene af te wenden.
- c. Is betrokkene wilsonbekwaam ter zake, dan moet toestemming worden gevraagd aan de vertegenwoordiger, tenzij het vermoeden juist betrekking heeft op deze vertegenwoordiger. In dat geval dient een andere vertegenwoordiger om toestemming te worden gevraagd. Is die niet voor handen of kan deze niet geacht worden het belang van betrokkene voldoende te behartigen, dan kan zonder toestemming informatie aan het SHG worden verstrekt voor zover dat noodzakelijk is om met hulpverlening een reële kans op schade af te wenden.
- d. Het SHG onderbouwt haar verzoek zodanig dat de psychosociaal hulpverlener kan bepalen welke gegevens relevant kunnen zijn en welke niet.

Artikel 7 Informatie aan andere betrokken professionals

Een psychosociaal hulpverlener kan aan een andere bij de zorg voor of hulp aan het gezin betrokken hulpverlener of beroepskracht zo nodig ook zonder toestemming informatie over (een vermoeden van) kindermishandeling, of huiselijk geweld verstrekken, indien en voor zover dat noodzakelijk is om een vermoeden verder te (laten) onderzoeken of om noodzakelijke hulp in verband met de veiligheid van het kind, op elkaar af te stemmen.

Artikel 8 Informatie aan politie en justitie

- a. In contacten met politie/justitie bewaart de psychosociaal hulpverlener in beginsel zijn beroepsgeheim en beroept zich op zijn verschoningsrecht. Waarheidsvinding alléén is niet voldoende voor doorbreking van het beroepsgeheim, niet tijdens een opsporingsonderzoek, niet tijdens een gerechtelijk vooronderzoek en niet ter terechtzitting.
- b. Het beroepsgeheim kan in de richting van politie of justitie zonder toestemming alleen worden doorbroken om gevaar voor de veiligheid of het leven van een volwassene of een kind af te wenden.
- c. Dreigt acuut gevaar voor zwaar lichamelijk letsel of het leven van een volwassene, dan neemt de psychosociaal hulpverlener, naast een melding bij het SHG, of AMK, zelf eerst contact op met de politie.
- d. De psychosociaal hulpverlener stelt betrokkenen vooraf op de hoogte van de informatieverstrekking, tenzij dit niet mogelijk is in verband met de veiligheid van het slachtoffer of met die van anderen (waaronder de psychosociaal hulpverlener zelf), of als redelijkerwijs gevreesd moet worden dat de cliënt dan geen contact meer met de psychosociaal hulpverlener zal houden.

Artikel 9 Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat uw cliënt of iemand uit zijn directe omgeving daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kunt u meteen contact zoeken met de politie, het AMK, ASHG of Bureau Jeugdzorg zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang worden gezet.

Artikel 10 Aangifte doen

Doorgaans zal een besluit over het doen van aangifte door het AMK of het SHG (na vaststelling wettelijk kader) worden genomen. De psychosociaal hulpverlener kan zelf besluiten dat het doen van aangifte noodzakelijk is. Om de ernst van het geweld en de noodzaak van het doen van aangifte af te wegen, worden doorgaans de volgende criteria gehanteerd:

- De zwaarte van het letsel dat is toegebracht of dreigt te worden toegebracht en de ernst van de schade die daardoor bij het slachtoffer en/of bij anderen is ontstaan of kan ontstaan.
- De aanwezigheid of beschikbaarheid van wapens of andere middelen waarmee zwaar lichamelijk letsel kan worden toegebracht.

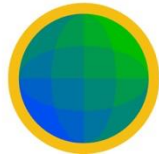

- De kans op herhaling van het ernstige geweld

Over het doen van aangifte overlegt een psychosociaal hulpverlener vooraf met een collega en, indien er nog geen melding is gedaan, ook met het AMK of het SHG. De cliënt wordt op de hoogte gesteld van de aangifte, tenzij dit niet mogelijk is in verband met de veiligheid van de beroepskracht, de veiligheid van de cliënt of van anderen, of als redelijkerwijs gevreesd moet worden dat de cliënt zich daardoor terug zal trekken en geen contact meer met hem zal houden.

Artikel 11 Mishandeling of geweld in een professionele setting

Deze meldcode is van toepassing op kindermishandeling en geweld gepleegd door(ex)gezinsleden, huisgenoten of huisvrienden. Gaat het om signalen van geweld gepleegd dooreen beroepskracht tegen een cliënt, dan is het stappenplan van deze meldcode niet van toepassing.

Stappenplan huiselijke geweld en kindermishandeling

Toelichting bij het stappenplan

Dit stappenplan is zodanig uitgewerkt dat iedere psychosociaal hulpverlener bij (vermoedens van) huiselijk geweld of kindermishandeling kan toepassen. De volgorde van de stappen is niet dwingend. Waar het om gaat is dat de psychosociaal hulpverlener op enig moment in het proces, alle stappen zo veel mogelijk heeft doorlopen voordat hij besluit om een melding te doen. Soms ligt het voor de hand direct met de betrokkenen in gesprek te gaan, soms is het beter eerst advies te vragen aan het ASHG, of AMK. Ook zullen stappen soms twee of drie keer worden gezet. Niet alle stappen hoeven of kunnen onder alle omstandigheden worden gezet.

Stap 1: Onderzoek: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die het huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten in beeld. Leg deze gegevens vast in het cliëntendossier, evenals de stappen die worden gezet. Geef de signalen zo feitelijk mogelijk weer en leg ook de hypothesen en veronderstellingen vast. Vermeldt hierbij dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontcracht, maakt hij een vervolgaantekening. De bron als er informatie van derden wordt eveneens vastgelegd.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het AMK of SHG

De tweede stap is het overleg over de signalen. Om de signalen die in kaart zijn gebracht goed te kunnen duiden, is overleg nodig over de vermoedens en bevindingen met een deskundige collega. Vraag zo nodig, op basis van anonieme cliëntgegevens, advies aan het AMK, of SHG. Advies vragen, mits anoniem, is geen schending van het beroepsgeheim.

Stap 3: Gesprek met de betrokkene

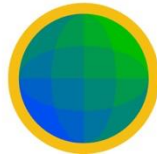
Bespreek de signalen met de cliënt. Heb je ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de cliënt, raadpleeg dan een deskundige collega en/of het AMK, of SHG. Leg aan de cliënt het doel uit van het gesprek. Beschrijf de feiten vertelt en de waarnemingen die je hebt gedaan. Nodig de cliënt uit om een reactie hierop te geven. Kom pas na deze reactie tot een interpretatie van wat je heeft gezien hebt en gehoord en wat hem in reactie daarop verteld is. De psychosociaal hulpverlener kan afzien van een gesprek als de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou komen. Ook kan worden afgezien van een gesprek als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de cliënt daardoor de contacten met de psychosociaal hulpverlener zal verbreken waardoor de cliënt uit het zicht raakt.

Ook als een cliënt nog jong is, is het van belang dat de psychosociaal hulpverlener het gesprek met hem aangaat, tenzij dat vanwege zijn jeugdige leeftijd echt niet mogelijk is, of te belastend voor hem is. De psychosociaal hulpverlener beoordeelt zelf, of een gesprek zinvol en mogelijk is. Normaal gesproken zal er, als het om een minderjarige cliënt gaat, ook een gesprek over designalen worden gevoerd met de ouder(s). Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijkerwijs betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de mishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. Want de ouders behoren, als zij het gezag uitoefenen, als regel te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind aan de orde is.

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

Weeg op basis van de signalen, het ingewonnen advies en van het gesprek met de cliënt het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Maak een inschatting van de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en in verband hiermee de veiligheid van de cliënt en de personen in zijn directe omgeving.

Inden nodig kan de psychosociaal hulpverlener bij de weging het AMK, of SHG raadplegen.

Stap 5: Beslissing nemen

a. Zelf hulp organiseren of melden

Na de weging van stap 4 komt de psychosociaal hulpverlener tot een besluit: zelf hulp organiseren of een melding doen. Bij deze afweging beoordeelt de psychosociaal hulpverlener of hij zelf, gele top zijn competenties, en zijn professionele grenzen, in voldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren. In alle gevallen waarin hij meent dat dit niet of maar gedeeltelijk het geval is, doet hij een melding. Hij volgt de effecten van deze hulp. Doe alsnog een melding als er signalenzijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.

b. Melden en bespreken met de cliënt

Als de psychosociaal hulpverlener de betrokkene niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kan beschermen, of twijfelt aan de effectiviteit van bescherming meldt hij zijn vermoeden bij het AMK, of het SHG

Hij sluit bij deze melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geeft duidelijk aan indien de informatie (ook) van anderen afkomstig is.

Hij overlegt met het AMK, of SHG, wat de psychosociaal hulpverlener na de melding, binnen de grenzen van zijn gebruikelijke werkzaamheden, zelf kan doen om de betrokkene en de personen in zijn directe omgeving tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen. De psychosociaal hulpverlener bespreekt de melding vooraf met de betrokkene (vanaf 12 jaar) en/of met de ouder (als de betrokkene nog geen 16 jaar oud is). Tijdens dit gesprek legt de psychosociaal hulpverlener uit waarom hij van plan is een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is. Hij vraagt aan de betrokkene uitdrukkelijk om een reactie. In geval van bezwaren van de betrokkene, overlegt hij op welke wijze hij tegemoet kan komen aan deze bezwaren. Is dat niet mogelijk, weegt hij de bezwaren af tegen de noodzaak om de betrokkene of iemand uit zijn directe omgeving te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. De psychosociaal hulpverlener betreft in zijn afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de betrokkene of iemand in zijn directe omgeving te beschermen door het doen van een melding. De psychosociaal therapeut doet een melding indien naar zijn oordeel de bescherming van de betrokkene of van iemand uit zijn directe omgeving van doorslaggevend belang is.

Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de cliënt, is alleen mogelijk als: de veiligheid van de cliënt, die van u zelf, of die van een ander in het geding is, of als; u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de cliënt door dit gesprek het contact met u zal verbreken.

NB: De psychosociaal hulpverlener kan afzien van de melding als de veiligheid van de cliënt, die van zichzelf, of die van een ander in het geding is, of als hij goede redenen heeft om te veronderstellen dat de cliënt daardoor het contact zal verbreken.